

Samoilenko, V. M., Topuzov, O. M., Vishnikina, L. P., Nadtoka, O. F., & Dibrova, I. O. *Dydaktyka heohrafii [Didactics of Geography]*. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

Vishnikina, L. P. (2016). Kompetentnisno-formuvalnyi urok heohrafii [Competence-forming lesson in geography]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Heohrafichni nauky» [Scientific Bulletin of Kherson State University. Geographical Sciences Series]*, 5, 83-88 [in Ukrainian].

Vishnikina, L. P. (2017). *Kompetentnisne navchannia heohrafii v osnovnii shkoli [Competent Geography Education in Primary School]*: monohrafiia. Poltava: ASMI [in Ukrainian].

Vrublevska, M. O. (2005). *Sekrety uspishnoho uroku heohrafii [Secrets of a successful geography lesson]*. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].

VISHNIKINA L., YAPRYNETS T.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

DESIGNING A GEOGRAPHY COMPETENCE LESSON

An analysis of school geography teaching practices shows that the most common are combined lessons that can combine several types of such goals. Keep in mind that the more types of didactic purpose you integrate in one lesson, the more difficult it is to realize them in a time-deficient environment. Most often, they combine two didactic goals - the formation of new knowledge and the control and correction of students' academic achievement.

Designing a combined lesson requires its careful design and application of the optimal combination of didactic tools (methods, methodical techniques, tools and forms of organizing students' educational and cognitive activity).

This article is devoted to the problem of modernization of approaches to methodological features of designing competently directed geography lessons. The work has theoretical and applied character, contains structural plans-diagrams of geography lessons of different types. We substantiated the methodological principles of designing competent geography lessons in accordance with the results of our research, which were aimed at developing and implementing a modernized structure of such lessons.

Keywords: *competence geography lesson; types of lessons; lesson design; macro components; micro components; subject-geographical competences*

Стаття надійшла до редакції 24.03.2018 р.

УДК 378.016:81'243]:004(075.8)

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183171>

ВАЛЕНТИНА ВОСКОБОЙНИК

ВАЛЕНТИНА ІЩЕНКО

АЛІНА КРИШТАЛЬ

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО

У епоху глобалізації іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування, а отже пошук ефективних методологій та принципів розробки навчально-методичних матеріалів має відповідати вимогам сучасності та бути спрямованим на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання.

Стратегічними напрямками розвитку сучасної вищої освіти є формування у майбутніх фахівців важливих мовленнєвих компетентностей, які необхідні для обраної професійної діяльності. На сьогодні вивчення іноземних мов неможливе без комп'ютерних технологій. Все актуальнішим завданням є розробка на їхній основі і використання в навчальному процесі електронних навчальних посібників. Саме тому мета статті полягає у визначенні лінгводидактичних засад розробки електронних навчальних посібників з іноземної мови в немовних ЗВО та аналізі особливості їх структури й використання для формування різних складових іншомовної компетенції майбутніх фахівців.

Ключові слова: електронний навчальний посібник; лінгводидактичні принципи; методичні засади; структура; компетентності

Постановка проблеми. Мобільність громадян різних країн у міждержавному, мультинаціональному та полікультурному просторі, викликана інформатизацією суспільства, глобалізацією та інтенсифікацією міжнародних контактів у різноманітних сферах життєдіяльності, перетворює іноземну мову на важливий засіб міжкультурного спілкування. Лінгводидактичні засади розробки дистанційних курсів з іноземної мови для

студентів немовних вищих навчальних закладів зумовлюються стратегічними напрямками розвитку сучасної вищої освіти – формуванням у майбутніх фахівців важливих мовленнєвих компетентностей, які необхідні для обраної професійної діяльності. Студенти мають оволодіти уміннями і навичками спілкування в усній і письмовій формах у межах професійної тематики, визначеної навчальною програмою для кожного профілю, з дотриманням норм країни, мова якої вивчається.

На сьогодні вивчення іноземних мов неможливе без комп'ютерних технологій. Ось чому все актуальнішим завданням є розробка і використання в навчальному процесі електронних навчальних посібників, що створюються із застосуванням інформаційних технологій. При цьому методологія та принципи їх розробки мають бути спрямовані на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання.

Використання в іншомовній підготовці студентів ЗВО електронних навчальних посібників сприяє підвищенню ефективності засвоєння іноземної мови, стимулює пізнавальну активність, забезпечує високий рівень мотивації та індивідуалізації навчального процесу за рахунок можливості самостійного вибору траєкторії навчання, раціонального використання часу занять, вільної орієнтації у віртуальному просторі, здобуття й обробки професійно значущої іншомовної інформації, реалізації творчих та інтелектуальних внутрішніх резервів особистості сучасного фахівця (Шумський, 2016, с. 200). Застосування електронних посібників у навчальному процесі дає змогу найбільш повно реалізувати принцип особистісно орієнтованого навчання студентів (Токменко, 2006, с. 99).

Для того, щоб електронний навчальний посібник якнайкраще відповідав сучасним вимогам до навчального процесу, необхідно, щоб він базувався на дидактичних та методологічних принципах навчання іноземній мові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні принципи розробки та застосування різноманітних інформаційних матеріалів у навчальному процесі були висвітлені в роботах О. Багузіної, Т. Голубєвої, Т. Балихіної, В. Редько, І. Костікової, Б. Гершунського, З. Джаліашвілі, Е. Карелової, О. Лесневського, С. Мащбиц, А. Статкевич, М. Леві, К. Бітті, Б. Гаваліс, Б. Сомех, О. Полат, М. Шарплс та багатьох інших. Науковці також приділяли увагу дослідженню окремих форм інформаційних технологій, що сприяють засвоєнню іноземної мови: особливості використання Інтернет-ресурсів (О. Амірова, І. Костенко, Л. Подопрігорова), специфіку мультимедійних засобів (Л. Романенко, І. Белікова, Н. Нікітіна), функції, роль і призначення електронних посібників (В. Волинський, О. Ковальчук). На нашу думку, на сучасному етапі принципи розробки електронних навчальних посібників з іноземної мови є ще не достатньо сформульованими. Враховуючи ефективність, важливість та зручність використання електронних навчальних посібників при вивченні іноземної мови в немовних ЗВО, особливо для дистанційного навчання, необхідно дослідити лінгводидактичні засади, на яких мають базуватися такі посібники.

Мета статті – визначити лінгводидактичні засади розробки електронних навчальних посібників з іноземної мови в немовних ВНЗ та проаналізувати особливості їх структури та складових елементів.

Виклад основного матеріалу. Електронний посібник з іноземної мови – це універсальна методична розробка, яка містить теоретичний та практичний матеріал з іноземної мови, викладений у стислій формі та призначений для використання в навчанні. Для того, щоб електронний посібник якнайкраще відповідав сучасним вимогам до навчального процесу, необхідно, щоб він поєднував у собі функції підручника, викладача, довідково-інформаційного посібника, консультанта, тренажера, контролюючого засобу (Редько, 2011, с. 31).

Електронні посібники з іноземної мови мають цілу низку позитивних динамічних характеристик (Вишнівський, 2014, с. 15): гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів; актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок; зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу; модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються в міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом; економічна ефективність – завдяки комп'ютерному доступу цей метод навчання дешевший, ніж традиційні методи; раціональність – можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів; діагностичність – контроль якості навчання, який передбачає проведення дискусій, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів; географічна необмеженість – відсутність географічних кордонів для здобуття освіти, різні курси можна вивчати в різних навчальних закладах світу.

Електронний навчальний посібник з іноземної мови має забезпечувати реалізацію таких мовленнєвих завдань, як: формування і розвиток умінь та навичок читання та письма з безпосереднім використанням матеріалів мережі Інтернет; удосконалення умінь аудіювання на основі адаптованих та автентичних звукових текстів; формування умінь і навичок перекладу та реферування текстів за фахом; удосконалення умінь монологічного та діалогічного мовлення; розширення активного та пасивного словників, ознайомлення з лексикою сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап розвитку культури країни, соціального та політичного ладу суспільства; формування елементів глобального мислення (діалог культур); формування стійкої мотивації пізнавальної діяльності, потреби використання іноземної мови в реальному спілкуванні для задоволення професійних цілей; формування культури спілкування; удосконалення лексико-граматичних навичок студентів.

Крім цього, електронний навчальний посібник з іноземної мови має вирішувати дидактичні завдання, а саме: засвоєння нового матеріалу (пояснення теоретичного матеріалу, введення нових термінів і понять; ознайомлення з відповідними об'єктами та явищами; встановлення причинно-наслідкових зв'язків та залежностей); формування практичних умінь і навичок (завдання для практичної та самостійної роботи до кожної теми або розділу); розширення та поглиблення знань (історичні довідки, словник, перелік рекомендованої літератури тощо); закріплення чотирьох основних мовленнєвих компетенцій, таких як говоріння, читання, письмо та аудіювання; поточне й тематичне оцінювання навчальних досягнень (різнопланові контрольні та тестові завдання для визначення рівня засвоєння матеріалу з елементами корекції знань).

При розробці електронних навчальних посібників з іноземної мови слід враховувати як дидактичні, так і методичні принципи (Костікова, 2008, с. 68). Серед дидактичних принципів слід назвати такі: принцип наочності, який забезпечує відповідні умови для чуттєвого сприйняття іншомовного оточення; принцип посиленості, який передбачає ретельний відбір навчального матеріалу і вправ для роботи з цим матеріалом з урахуванням рівня підготовки студентів; принцип запам'ятовування мовленнєвого матеріалу, який забезпечується шляхом підвищення змістовності навчального матеріалу, здійснення яскравого першого знайомства з новим матеріалом; принцип свідомості, що передбачає цілеспрямований відбір навчального мовного та мовленнєвого матеріалу; принцип науковості навчання іноземній мові, який вимагає підбір надійно обґрунтованих в сучасній науці положень; принцип активності, що передбачає розумову активність студентів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю, завдяки якій створюються сприятливі умови для оволодіння іноземною мовою; виховний принцип, який надає можливість студентам проявити себе як особистість, отримати гармонійний і всебічний розвиток фахівця в певній сфері; принцип індивідуалізації навчання, спрямований на урахування індивідуально-психологічних особливостей студента.

Виділяють також методичні принципи, яких треба дотримуватися під час розробки електронних навчальних посібників з іноземної мови, а саме: принцип комунікативності, який передбачає побудову процесу навчання іноземній мові як моделі процесу реальної комунікації шляхом залучення студентів до усної (аудіювання, говоріння) та письмової (читання, письмо) комунікації; принцип домінуючої ролі вправ, при якій можуть бути успішно сформовані навички та вміння іншомовного мовлення; принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, котрий дозволяє ефективно формувати навички іншомовного спілкування; принцип урахування рідної мови, який дає можливість спрогнозувати труднощі при засвоєнні лексичних і граматичних аспектів іншомовного мовлення, а також у навчанні графіці, орфографії, при семантизації мовного матеріалу.

Електронні посібники з іноземної мови повинні забезпечувати формування мовленнєвої компетенції студента шляхом максимальної заміни викладацького контролю самоконтролем. Вони повинні мати прямий та зворотній зв'язок зі студентами, тобто постійно надавати інформацію про ефективність пізнавальних дій студентів за результатами їх роботи на всіх етапах процесу засвоєння навчального матеріалу.

Ми пропонуємо таку структуру однієї теми електронного посібника з іноземної мови:

- тема заняття;
- цілі заняття;
- словник термінів (глосарій);
- теоретичний матеріал заняття за темою;
- вправи для самостійної роботи для закріплення теоретичного матеріалу з урахуванням чотирьох мовленнєвих навичок (говоріння, читання, письма та аудіювання) та лексико-граматичних аспектів іноземної мови;
- тестові завдання для перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу;
- додаткові матеріали (графічні матеріали, аудіо- та відеозаписи, презентації, документи, приклади художніх текстів);
- питання для самоконтролю.

Теоретичний матеріал – це важливий елемент електронного навчального посібника з іноземної мови. Він розкриває зміст кожної теми за всіма питаннями, що входять до неї, відповідно до програми навчання. Основний зміст кожної теми має бути викладений коротко й доступно, починаючи з теоретичної частини, визначень, термінів, прикладів, таблиць, схем, діаграм, малюнків із подальшим переходом до рекомендацій викладача щодо засвоєння матеріалу дисципліни, висновків по темі.

Особливість електронного навчального посібника з іноземної мови полягає у використанні різних варіантів тестів, які дають можливість студентам перевірити якість засвоєння матеріалу. Тести забезпечують як рубіжний, так і підсумковий контроль студентів. Доцільно включати в електронний навчальний посібник три види тестів: вхідний тест, підсумковий тест і комплексні тести або модульні тести (Голубева, 2004, с. 53). Тестові завдання можуть бути представлені в різних формах – словесній, графічній, табличній, символічній та інших. Їх можна розбити на дві групи:

1) тести з відповідями, що обираються: а) тести впізнання – завдання, що вимагають альтернативної відповіді: «True» або «False», «Agree» або «Disagree»; б) тести розрізнення, що містять варіанти відповідей, з яких треба вибрати один або декілька варіантів; в) тести співвіднесення, у яких пропонується знайти загальне або відмінне в об'єктах, співвідносячи їх за властивостями, параметрами, класами і т.д.; г) тести-завдання, наприклад, коли студентам потрібно вибрати правильну послідовність подій в тексті;

2) тести, що не містять варіантів відповідей і використовуються для перевірки розуміння матеріалу: а) тести-підстановки, у яких пропущені деякі складові – слова, літери, інформація і т.д.; б) конструктивні тести, які не містять підказок і варіантів відповідей та вимагають від студента самостійного написання відповіді, наприклад, визначення основної думки тексту або діалогу, формулювання назви до тексту, зміна часу протікання подій в тексті; в) тести-процеси, які призначені для перевірки підготовленості студентів до самостійного формулювання думки з певної проблеми, наприклад, написання твору-розповіді чи роздуму.

Сучасні мультимедійні технології сприяють інтенсифікації та раціоналізації роботи з електронним навчальним посібником (Волинський, 2010, с. 118), оскільки дозволяють використовувати презентації, автентичні відео- та аудіо матеріали, яскраву наочність та графічні образи для формування основних компетенцій студентів (читання, говоріння, письма та аудіювання) та розвитку лексико-граматичних навичок з іноземної мови.

Саме електронні навчальні посібники роблять студента й викладача рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, котрі розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і виконують. Вони стимулюють не тільки процеси сприймання, пам'яті, уваги, а й творче, продуктивне мислення, поведінку,

спілкування, створюючи комфортні умови навчання, за яких студент відчуває свій успіх, досконалість, що робить навчальний процес з іноземної мови продуктивним.

Висновки. Електронний посібник з іноземної мови має якнайкраще відповідати сучасним вимогам до навчального процесу, тому при його розробці слід враховувати як лінгводидактичні (принципи наочності та посиленості матеріалу, свідомого оволодіння іноземною мовою, науковості, активності студентів, індивідуалізації та виховної ролі навчання), так і методологічні (принципи комунікативності, домінуючої ролі вправ, взаємопов'язаності навчання різним видам мовленнєвої діяльності, урахування рідної мови) принципи навчання іноземній мові. Перспективою подальших досліджень може стати вивчення специфіки застосування цих принципів при формуванні основних мовленнєвих компетенцій студентів, а також виявлення психологічних принципів, які слід враховувати при розробці електронних навчальних посібників з іноземної мови.

Список використаних джерел

- Вишнівський, В. В., Гніденко, М. П., Гайдур, О. О., & Ільїн, О. О. (2014). *Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів*: навч. посіб. Київ: ДУТ.
- Волинський, В. П., & Красовський, О. С. (2010). Інформаційні функції, роль і призначення електронних підручників. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць* (Вип. 10, сс. 113-120). Київ: Ін-т педагогіки НАПН України.
- Голубева, Т. И., & Репина, С. О. (2004). *Применение информационных технологий в обучении иностранному языку*: учеб. пособ. Оренбург: ГОУ ОГУ.
- Григорів, Н. М. (2010). Електронні посібники як сучасна технологія у вивченні іноземних мов. *Сучасна наука в мережі Інтернет*: матеріали сьомої всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 22-24 лют. 2011 р. (сс. 46-48). Київ.
- Костікова, І. І. (2008). *Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій* (Дис. д-ра пед. наук). Харків.
- Редько, В. (2011) Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Рідна школа*, 8-9, 28-36.
- Токменко, О. (2006). Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь. *Іноземні мови в навчальних закладах*, 2, 98-100.
- Шумський, О. (2016). Можливості використання електронних освітніх ресурсів у навчанні іноземної мови. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні науки*, 1 (3), 199-212.

References

- Golubeva, T. I., & Repina, S. O. (2004). *Primenenie informatcionnykh tekhnologii v obuchenii inostrannomu iazyku* [The use of information technology in teaching a foreign language]: ucheb. posob. Orenburg: GOU OGU [in Russian].
- Hryhoriv, N. M. (2010). Elektronni posibnyky yak suchasna tekhnolohiia u vyvchenni inozemnykh mov [Electronic guides as a modern technology in the study of foreign languages]. *Suchasna nauka v merezhi Internet [Modern science on the Internet]*: materialy somoi vseukr. nauk.-prakt. internet-konf., 22-24 liut. 2011 r. (ss. 46-48). Kyiv [in Ukrainian].
- Kostikova, I. I. (2008). *Teoretyko-metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii* [Theoretical and methodological principles of professional training of future foreign language teachers by means of information and communication technologies] (D diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
- Redko, V. (2011) Interaktyvni tekhnolohii navchannia inozemnoi movy [Interactive foreign language learning technologies]. *Ridna shkola [Home school]*, 8-9, 28-36 [in Ukrainian].
- Shumskiy, O. (2016). *Mozhlyvosti vykorystannia elektronnykh osvitnikh resursiv u navchanni inozemnoi movy* [Opportunities for the use of electronic educational resources in foreign language teaching]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : Pedagogichni nauky [Collection of scientific papers of the National Academy of State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences]*, 1 (3), 199-212 [in Ukrainian].
- Tokmenko, O. (2006). *Informatsiini tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov: sohodni i skriz* [Information Technology in Foreign Language Teaching: Today and Everywhere]. *Inozemni movy v navchalnykh zakladakh [Foreign languages in educational institutions]*, 2, 98-100 [in Ukrainian].
- Volynskiy, V. P., & Krasovskiy, O. S. (2010). *Informatsiini funktsii, rol i pryznachennia elektronnykh pidruchnykiv* [Information functions, role and purpose of electronic textbooks]. In *Problemy suchasnoho pidruchnyka [Problems of the modern textbook]*: zb. nauk. prats (Is. 10, pp. 113-120). Kyiv: In-t pedahohiky NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Vyshnivskiy, V. V., Hnidenko, M. P., Haidur, O. O., & Ilin, O. O. (2014). *Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia. Stvorennia elektronnykh navchalnykh kursiv ta elektronnykh testiv [Organization of distance learning. Creating e-learning courses and e-tests]: navch. posib. Kyiv: DUT [in Ukrainian].*

VOSKOBOINYK V., ISHCENKO V., KRYSH TAL A.

Higher Educational Establishment of Ukoopspilka "Poltava University of Economics and Trade"

LINGVO-DIDACTIC AND METHODOLOGICAL BASICS FOR DEVELOPING E-LEARNING MANUALS ON A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS OF NONLINGUISTIC HIGHER SCHOOLS

In the era of globalization, a foreign language is an important means of intercultural communication, and therefore the search for effective methodologies and principles for the development of teaching materials should be in line with the requirements of the present day and be aimed at realizing the psychological and pedagogical purposes of education. Strategic directions for the development of modern higher education are the formation linguistic competencies that are necessary for the chosen professional activity. Today, the study of foreign languages is impossible without computer technology. That is why the most urgent task is the development and use of electronic teaching aids created with the use of information technologies in the educational process. That is why the purpose of this article is to determine the linguo-didactic principles of the development of electronic manuals for teaching a foreign language in non-linguistic higher educational establishments and to analyze the peculiarities of their structure and application for the formation of various components of the foreign language competence of future specialists.

Modern multimedia technologies give an opportunity to use presentations, authentic video and audio materials, vivid pictures and graphic images for the formation of basic competencies of students (reading, speaking, writing and listening) and the formation of lexical and grammatical skills.

The electronic manual for studying a foreign language should best fit modern requirements to the learning process; therefore, when developing it, one should take into account the linguo-didactic and methodological principles of teaching a foreign language. The prospect of further research can be to study the specifics of the application of these principles in the formation of basic linguistic competencies of students, as well as the identification of psychological principles that should be taken into account when developing electronic teaching aids.

Keywords: *e-learning manual; linguo-didactic principles; methodical principle; structure; competence*

Стаття надійшла до редакції 02.04.2018 р.

УДК 378.016:004.9

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183172>

АЛЛА ГАФІЯК

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

РОЗРОБКА ПРОФЕСІОГРАМИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянута актуальна проблема розробки професіограми майбутнього фахівця з інформаційно-комунікаційних технологій. Досліджено методологічну основу розробки професіограми. Визначено загальні компетентності майбутнього фахівця з інформаційних технологій. Проведено аналіз фахових компетентностей відповідної спеціальності.

Ключові слова: професіограма; інформаційні технології; педагогічні інновації; прикладне програмне забезпечення; інноваційні методи навчання

Вступ. До професійної освіти в сучасних умовах висуваються додаткові вимоги щодо підготовки фахівців до майбутньої діяльності, а саме розв'язку нестандартних завдань. А отже, внаслідок постійних вимог роботодавців до спеціалістів у IT-галузі виникає потреба підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності. У зв'язку з цим, проблема розробки професіограми майбутнього фахівця з інформаційно-комунікаційних технологій та її аналіз є безумовно актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам професійної підготовки студентів в умовах розвитку інформаційних та телекомунікаційних технологій та їх аналізу присвячено роботи багатьох закордонних та вітчизняних учених. В їх працях відображена актуальність, багатоаспектність та, безумовно, складність даного процесу. Науковці стверджують, що професійна підготовка здобувачів вищої освіти повинна бути системною і охоплювати всі аспекти навчального процесу підготовки майбутніх фахівців, при цьому необхідно проаналізувати, постійно змінювати переглянуті теоретичні та практичні підходи до організації навчального процесу, використовувати сучасні розробки та методи навчання. Проблемою інноваційних технологій в контексті професійної підготовки фахівців займалися і продовжують займатися В. Андрєєв., М. Жалдак, С. Машбиць, А.Мозолін, Д. Никитас, І.Осмоловська, Ю. Рамський, В. Руденко, І. Підласий, Н. Симоненко, В. Шапкін. Загальнотеоретичні основи професійної підготовки фахівця в контексті сучасної освіти досліджували: В. Безпалька, С. Гончаренко, С. Гриньов, О. Дубасенюк, П. Сауха, О. Шквир, Т. Шеремет.